

EL MUSEU, PRESENT I FUTUR

JOAN MAYNÉ I AMAT

Al setembre del 2004, quan em van nomenar director, la situació del Museu estava plena d'expectatives i era especialment estimulante gràcies a una feliç coincidència: l'any 2005 es complien 50 anys de la fundació del Museu i calia preparar un programa extraordinari per commemorar l'esdeveniment. Aquest era, doncs, el repte immediat, però no es podia afrontar com un fet aïllat, sinó que calia lligar-lo al que volem que el Museu sigui en el futur, a la filosofia de la institució a un termini de temps més llarg. Aquestes ratlles seran, doncs, una reflexió sobre les celebracions del Cinquantenari i el Museu del futur.

A les acaballes del 2005 crec que es pot fer un balanç molt positiu de la commemoració dels 50 Anys, durant la qual hem pogut comptar amb recursos addicionals que ens han permès de desenvolupar l'ambiciós programa que ens havíem traçat. Hem aconseguit que la ciutat tingués present el Museu al llarg de l'any i també ens hem fet sentir a l'exterior. Ara, però, no podem baixar la guàrdia: cal aprofitar aquest bon moment i continuar treballant en aquesta línia que ens ha donat tan bons resultats.

Per mantenir el llistó, per dir-ho de forma casolana, hem de fer tots els possibles per aconseguir recursos de dins i de fora de la ciutat, públics i privats i, en aquest sentit, hem engegat una sèrie de línies de col·laboració que impliquen, a més de l'Ajuntament de Badalona, que hi fa l'aportació principal, la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona. En l'àmbit privat, l'any del Cinquantenari ens ha demostrat la bona disposició i la generositat de moltes d'empreses, bancs i comerços, alguns dels quals, com Anís del Mono (Osborne), la Caja de Ahorros del Mediterráneo o Ibercaja, ja han assegurat que continuaran col·laborant durant el 2006.

El contingut del programa que esperem desenvolupar al llarg dels propers anys es basa en una sèrie de grans línies de treball que vaig presentar al Consell Rector de la institució al desembre de 2004, les quals marquen les prioritats dels diversos aspectes en què treballa el Museu.

Si volem establir una jerarquia, el tema que sens dubte ocupa el primer lloc és el de la ciutat romana de *Baetulo*, que constitueix el conjunt patrimonial més notable de Badalona. És el

jaciment arqueològic més gran de Catalunya, amb un interès que supera àmpliament l'àmbit local. Aquest fet, prou reconegut, obre un gran ventall de possibilitats tant en el camp de la investigació com en el de la difusió, que es podran desenvolupar degudament si aquesta part del Museu de Badalona s'integra com a Secció en el Museu d'Arqueologia de Catalunya. En aquest sentit, caldrà que el nostre Museu s'adapti en alguns aspectes als condicionats que comporta formar part d'una xarxa més àmplia, que, d'altra banda, mitjançant acords amb les grans ciutats romanes del nostre àmbit, ens situarà al bell mig del mapa arqueològic de la Catalunya mediterrània, ens permetrà incorporar-nos als principals circuits turístics i contribuirà enormement a donar a conèixer la ciutat.

Un aspecte de la zona comercial propera al fòrum, el *cardo maximus* i el *decumanus* de Baetulo, 2005. Fotògraf: Albert Cartagena. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Col·lecció Museu de Badalona

Mentrestant des del Museu de Badalona hem de treballar intensament per convertir-nos en un centre de referència -en part ja ho som- en tot allò que es relaciona amb el món romà. La generació de productes culturals entorn de la ciutat romana, entesa globalment com l'espai on es desenvolupava la vida quotidiana de fa 2000 anys, constitueix una bona estratègia per transmetre aquesta part de la nostra història, promoure valors d'identificació arreu de la Badalona actual i crear la consciència d'un casc antic, on es troba l'origen d'una ciutat que s'ha eixamplat molt, però que ens pertany a tots. És en aquest sentit que cal entendre la *Magna Celebratio*, iniciada el 2005 arran del Cinquantenari, com un conjunt d'activitats entorn de l'època romana i que, en aquest cas,

I Desfilada de soldats romans, 22 de maig de 2005. Fotògraf: Pere Jiménez. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Col·lecció Museu de Badalona

s'ha concretat en la *I Desfilada de soldats romans* i les *I Jornades de cuina romana*, a més de les Jornades de Portes Obertes als jaciments arqueològics habitualment no visitables. També les Nits d'Estiu al Museu, amb l'activitat anomenada *Gustatio i cine de romans* que es va portar a terme a l'espai arqueològic de Font i Cussó, avança en aquesta línia. El mateix es pot dir d'altres actuacions que esperem que es facin visibles en un futur proper, com la renovació museogràfica de les termes romanes, la construcció del pas de connexió entre aquestes restes i l'espai arqueològic de Font i Cussó, l'adequació de la piscina monumental de la plaça de l'Assemblea de Catalunya (antic Banc Central) i la del con- ducte d'aigües del carrer de Pujol.

Transmetre l'extraordinària importància de la Badalona romana i dedicar-li els esforços proporcionats a aquest valor no ha de significar, però, deixar de banda l'estudi i la difusió dels altres períodes de la llarga vida de la ciutat. El Museu s'interessa per tot el que ha estat i és Badalona, i recull, conserva estudia i dóna a conèixer testimonis de totes les èpoques. Dins d'aquest ampli ventall, al meu entendre, cal destacar l'etapa contemporània: els segles XIX i XX representen un període especialment interessant del nostre passat perquè és el que explica el creixement de Badalona i la seva transformació en ciutat. Ens ajuda, per tant, a entendre més bé la Badalona actual, tan marcada pel fet migratori, i per tant, a entendre'ns a nosaltres mateixos, i és també un bon vehicle

Subsòl de la plaça de Font i Cussó, on s'han celebrat les Nits d'Estiu dedicades al cinema romà, juliol 2005. Fotògraf: Pere Jiménez. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges. Col·lecció Museu de Badalona

I Jornades de cuina romana celebrades el 21 i 22 de maig de 2005. A la imatge, el restaurant Ca l'Arqué en el moment de presentar-se la degustació dels diversos plats romans. Fotògraf: Pere Jiménez. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges. Col·lecció Museu de Badalona

per transmetre idees de tolerància vers la diversitat que poden contribuir a la inclusió social. Convé, doncs, aprofundir en aquesta etapa, que moltes ciutats de l'entorn de Barcelona van viure de forma similar, i sobretot en els aspectes més quotidians i menys elitistes, ja que faciliten la comprensió i la nostra pròpia identificació. Alhora, cal que el Museu posi en comú aquests aspectes amb la resta del país mitjançant la col·laboració amb altres museus i en especial amb el Museu d'Història de Catalunya.

En aquesta mateixa línia de desenvolupar el coneixement del segle XIX i, especialment, del XX, cal tenir present el Fons d'Art, que constitueix un conjunt amb entitat pròpia, que necessita una intervenció decidida perquè es reconegui com a tal i es vagi enriquint i completant amb coherència. Per continuar-ne l'estudi i la divulgació, cal establir vincles i obrir vies de col·laboració amb altres institucions i museus que treballin en la conservació i la promoció de fons artístics. Les exposicions temporals de qualitat que poden sorgir d'aquests

Acte de lliurament del 3er premi de pintura Menarini per a pintors joves. De dreta a esquerra: Maria Puig, Cap de marketing de Menarini; Joaquim Puig, President de Menarini; Maite Arqué, Alcaldessa; Josep Rodríguez, President del Grup de Belles Arts; Joan Mayné, Director del Museu i Joan Antoja, Secretari del Jurat. Fotògraf: Pere Jiménez. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Col·lecció Museu de Badalona

contactes han de situar el Museu en un lloc remarcable dins aquest camp, en l'àmbit de tot Catalunya.

Hem de recordar, d'altra banda, que el Museu té també la custòdia de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona que, a més de ser la font principal per conèixer la història contemporània de la localitat, per la seva envergadura i per l'estat d'ordenació i descripció dels seus fons, és capdavanter respecte als de les poblacions circumdants (excloent Barcelona). L'objectiu és el seu creixement i la seva transformació, a la pràctica, en un centre comarcal de documentació, de referència per a les poblacions properes, a les quals pot aportar la seva experiència i col·laboració.

Més enllà d'aquests grans temes que han de marcar el dia a dia del Museu dels propers anys, al meu entendre és imprescindible, i m'ho he marcat com una fita, l'elaboració del projecte museològic que determini la direcció de les actuacions que s'han de desenvolupar a un termini més llarg. ¿Quin concepte de museu ens proposem desenvolupar? Quin abast ha de tenir? ¿Ha de ser un equipament cultural més de la ciutat o s'ha de consolidar i mantenir com una institució de referència dins i fora de Badalona? És imprescindible que el Consell Rector del Museu, format majoritàriament per governants de la ciutat, subscriu aquest projecte, sigui quin sigui, perquè determinarà les grans línies estratègiques que caldrà seguir en el futur.

Aquesta àmplia declaració de principis s'haurà de desenvolupar perquè sigui aplicable a la realitat concreta, això és el projecte museogràfic i tota una sèrie de projectes més detallats que se'n deriven i que han de determinar els espais i els recursos necessaris per a les diverses funcions. Mentrestant, però,

s'ha d'anar avançant en alguns treballs que resulten necessaris per afrontar la tasca que el Museu ja desenvolupa.

És aquest el cas del Pla Director de la Ciutat Romana, que ha de posar en evidència totes les restes de la ciutat de *Baetulo* distribuïdes en el territori, tant les que ja han aflorat, com les que encara no s'han trobat, l'existència i la importància de les quals es pot deduir, ni que sigui hipotèticament, a partir de l'estudi del territori i del coneixement global que es té actualment de les característiques de la ciutat romana i de les intervencions que el territori ha sofert al llarg dels anys. En funció de la importància i la tipologia de les restes, caldrà proposar diversos models d'actuacions possibles: des de la conservació total i la musealització fins al simple cobriment de les restes prèvia documentació. El Pla Director serà, doncs, un instrument de planejament que permetrà preveure el caràcter de les intervencions futures que s'han de donar a conèixer a tots els agents implicats perquè les tinguin presents abans d'iniciar qualsevol actuació en el territori de l'antiga ciutat romana.

També volem treballar en la redacció i aprovació del Projecte de Fons d'Art de la Ciutat, l'objectiu del qual és definir la col·lecció i els criteris que han de regir les noves incorporacions a fi de dotar-la d'un nivell de qualitat i de coherència que actualment, per falta d'aquesta definició, no es té present quan es fan noves adquisicions. Es tracta, per tant, de millorar el Fons i optimitzar els recursos que s'hi puguin destinar.

D'altra banda, per poder tirar endavant tot el que ens hem proposat, caldrà una reestructuració interna de funcions i espais. Alguns d'aquests canvis ja s'han fet evidents: el trasllat de la sala d'exposicions temporals, a final del 2004, de la 5a a la 2a

planta de l'edifici, que és molt més accessible al públic i que ens ha fet guanyar espai expositiu, la unificació de despatxos, arxius de gestió i biblioteques dels diversos departaments tècnics en què s'organitza el Museu, de cara a una major interrelació entre els treballadors i una major eficàcia en la gestió, a més d'una major rendabilització dels espais. Tenim ara, en perspectiva, poder situar el magatzem o sales de reserva a un local extern que sigui propietat del mateix Museu i més gran que el que utilitzem actualment a fi d'estalviar despeses i de poder donar abast al gran volum d'objectes conservats i al seu constant creixement així com també alliberar espais per a noves sales d'exposició dins el propi edifici del Museu.

Grup de Voluntaris Badalona col·laborant en la preparació de les Nits d'Estiu, juliol de 2005. Fotògraf: Pere Jiménez. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Col·lecció Museu de Badalona

Estem entrant, doncs, en una etapa de profundes transformacions, totes elles encaminades a aconseguir que la institució tingui un major ressò entre la societat, local i forana, i sempre sense abandonar el rigor i la qualitat ja assolits. Comptem amb els Amics del Museu, un grup de persones fidels que no para de créixer i ens estimula dia a dia. Veiem com l'afluència i l'interès del públic en general augmenta de forma constant. Institucions i empreses privades ens donen el seu suport. Hem engegat una magnífica col·laboració amb Voluntaris Badalona que ja ha donat molts fruits i que encara en donarà molts més. Tot això amb la voluntat d'eixamplar el coixí social que "viu" el Museu, que sent com a propi allò que el Museu fa i que valora en gran mesura la seva tasca. Tenim molts motius per ser optimistes i pensar que, d'aquí a pocs anys, hurem consolidat un museu més gran i més present en la vida cultural de la ciutat i de la comarca. Un museu que ens retorna amb escreix la confiança que els badalonins hi posen cada dia. Un museu del qual sentir-nos orgullosos, un museu que ajudi a millorar-nos com a persones i que ens projecti com a ciutat.